

EVROPSKÝ PARLAMENT

2009 - 2014

Dokument ze zasedání

A7-0138/2012

12. 4. 2012

ZPRÁVA

o výhledu do roku 2020 pro ženy v Turecku
(2011/2066(INI))

Výbor pro práva žen a rovnost pohlaví

Zpravodajka: Emine Bozkurt

OBSAH

	Strana
NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU	3
VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....	13
VÝSLEDEK KONEČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU	18

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o výhledu do roku 2020 pro ženy v Turecku (2011/2066(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na úmluvu o odstranění diskriminace žen (CEDAW) a její opční protokol, které jsou součástí mezinárodního práva a k nimž se Turecko připojilo v roce 1985, resp. v roce 2002, a s ohledem na článek 90 turecké ústavy, v němž je stanoveno, že mezinárodní právo má přednost před tureckým vnitrostátním právem,
- s ohledem na úmluvy Rady Evropy, jako je Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod a Úmluva o předcházení násilí páchanému na ženách a domácímu násilí a boji proti němu,
- s ohledem na dokument 11372 a doporučení 1817(2007) Parlamentního shromáždění Rady Evropy, oba nazvané „Parlamenty společně v boji proti domácímu násilí na ženách, hodnocení kampaně v polovině období“,
- s ohledem na *acquis communautaire* v oblasti práv žen a rovnosti pohlaví,
- s ohledem na rozhodnutí Evropské rady ze dne 17. prosince 2004 o zahájení jednání s Tureckem o jeho přistoupení k Evropské unii,
- s ohledem na zprávu Komise o pokroku Turecka za rok 2010 (SEK(2010)1327),
- s ohledem na sdělení Komise nazvané „Strategie rozšiřování a hlavní výzvy v období 2010–2011“ (COM(2010)0660),
- s ohledem na sdělení Komise nazvané „Evropa 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění“ (COM(2010)2020),
- s ohledem na své usnesení ze dne 6. července 2005¹ a ze dne 13. února 2007² o úloze žen ve společenském, hospodářském a politickém životě v Turecku,
- s ohledem na své usnesení ze dne 9. března 2011 o zprávě o pokroku Turecka za rok 2010³,
- s ohledem na článek 48 jednacího řádu,
- s ohledem na zprávu Výboru pro práva žen a rovnost pohlaví (A7-0138/2012),

A. vzhledem k tomu, že Turecko má jako kandidátská země povinnost řídit se *acquis*

---

¹ Úř. věst. C 157E, 6.7.2006, s. 385.

² Úř. věst. C 287E, 29.11.2007, s. 174.

³ Přijaté texty, P7_TA(2011)0090.

communautaire a zavázat se k dodržování lidských práv, a to včetně práv žen a rovnosti pohlaví; vzhledem k tomu, že se Turecko vyzývá, aby pokračovalo v provádění legislativní reformy a dohledu nad ní, jakož i v organizování osvětových aktivit s cílem bojovat proti násilí na ženách včetně domácího násilí;

- B. vzhledem k tomu, že politika rovnosti pohlaví má velký potenciál pro dosažení cílů strategie Evropa 2020 tím, že přispívá k růstu a plné zaměstnanosti;
- C. vzhledem k tomu, že Turecko dosahuje omezeného pokroku při zlepšování a provádění právního rámce s cílem zajistit rovnou účast žen ve společenském, ekonomickém a politickém životě;
- D. vzhledem k tomu, že Komise ve svých zprávách z roku 2010 a roku 2011 o pokroku v Turecku zdůraznila, že je potřeba trvale vyvíjet úsilí o to, aby se stávající právní rámec stal politickou, sociální a hospodářskou realitou; vzhledem k tomu, že Komise dále uvedla, že rovnost žen a mužů, boj proti násilí na ženách včetně vražd ze cti a boj proti manželstvím v raném věku a nuceným manželstvím zůstávají pro Turecko hlavními výzvami; vzhledem k tomu, že by nová turecká ústava, která má být vypracována, měla podpořit rovnost pohlaví, práva žen a uplatňování hlediska pohlaví v širokém měřítku;
- E. vzhledem k tomu, že společné a koordinované činnosti je zapotřebí zejména v oblasti boje proti násilí na ženách, v oblasti vzdělávání, práce a zastoupení na celostátní a místní úrovni;

Právní předpisy, koordinace a občanská společnost

- 1. vyzývá tureckou vládu, aby při přijímání a změnách právního rámce, včetně plánovaného procesu tvorby nové ústavy podporovala a posilovala zásady rovnosti a ženských práv;
- 2. zdůrazňuje, že nedostatečná ekonomická a sociální rozvinutost ve znevýhodněných oblastech Turecka, jakož i problémy pramenící z přistěhovalectví, chudoby a převládajících patriarchálních sociálních struktur ztěžují problémy žen a podkopávají jejich postavení; požaduje, aby se při řešení ženských práv více zdůraznila potřeba zohlednit regionální rozdíly a formulovat politiky odpovídajícím způsobem, a uznává, že ženy kurdského původu obecně čelí větším problémům a nerovnostem; vyzývá tureckou vládu, aby přistoupila ke všem nezbytným reformám a aby spolupracovala s místními úřady s cílem zajistit, aby všechny ženy, včetně kurdských žen, měly stejná práva;
- 3. vítá jmenování nové ministryně pro rodinnou a sociální politiku a zřízení výboru pro rovné příležitosti žen a mužů v tureckém parlamentu, který se v souvislosti s důležitými otázkami, jako je násilí páchané na ženách či uzavírání manželství v dětském věku, úspěšně snaží provádět šetření, vypracovávat zprávy a s nejrůznějšími organizacemi včetně organizací nevládních vést konzultace;
- 4. zdůrazňuje význam účinné koordinace, aby se zajistilo zohledňování rovnosti žen a mužů; vítá proto úsilí, které vynakládá turecká vláda na posílení spolupráce mezi státními orgány v otázkách zohledňování rovnosti žen a mužů; vybízí tureckou vládu, aby za aktivní a nediskriminační účasti občanské společnosti přijala další strategie s cílem zaručit a účinně sledovat uplatňování plné rovnosti, včetně odstranění rozdílů v platech mezi

ženami a muži, a aby uvedla výsledky této spolupráce do praxe;

5. zdůrazňuje, že přidělením dostatečných finančních prostředků, zajištěním soudržnosti a rozvíjením kontrolních mechanismů, které jsou podloženy jasně danými a měřitelnými cíli, je třeba převést stávající právní předpisy zohledňující genderové aspekty do praxe v celé zemi;
6. vyzývá tureckou vládu, aby uznala význam účasti občanské společnosti na rozvoji a provádění politiky rovnosti žen a mužů a aby zajistila zapojení nevládních organizací na centrální i místní úrovni s cílem vytvářet co nejpříznivější podmínky ve prospěch žen,
7. vítá pokrok Turecka v registraci všech dětí při narození, kdy podíl registrovaných dětí činí 93 %; zdůrazňuje potřebu konzistentního a systematického shromažďování statistických údajů členěných podle pohlaví s cílem monitorovat pokrok v oblasti provádění právních předpisů či mezery ve vnitrostátních zákonech;
8. přeje si vědět, jakého pokroku dosáhla turecká vláda ve věci uznání práv lesbiček, gayů, bisexuálů a transsexuálů v oblasti veřejného života;

Násilí páchané na ženách

9. zdůrazňuje, že podle oficiálních údajů tureckého statistického úřadu se s fyzickým násilím v určité etapě života setkalo 39 % tureckých žen; je hluboce znepokojen pravidelností a krutostí násilí páchaného na ženách, včetně vražd ze cti, sňatků uzavíraných v raném věku a nucených manželství, a neúčinností stávajících nápravných opatření a shovívavostí tureckých orgánů při trestání pachatelů trestných činů založených na pohlaví;
10. vyzývá tureckou vládu, aby přijala účinnější opatření pro boj proti vraždám ze cti, a to ve formě legislativních, právních a finančních opatření s cílem předcházet takovým vraždám a trestat pachatele i rodinné příslušníky, kteří tiše souhlasí s násilím páchaným na ženách, zejména v případech vražd ze cti, a pomáhat obětem; táže se turecké vlády, zda v letech, které uplynuly od změny tureckého trestního zákoníku, který v případech vražd klasifikuje vraždy ze cti jako přitěžující okolnost, nějak poklesl počet obětí; táže se také, jak často soudci ve věci vražd ze cti rozhodovali a jaké byly tresty;
11. vyzývá tureckou vládu, aby prozkoumala náhlé zvýšení výskytu sebevražd žen ve východním Turecku a aby se zavázala k důkladnému prošetření jevu „sebevražd ze cti“, k poskytování pomoci a podpory ženám, které jsou pod tlakem rodiny a okolí, s cílem zabránit situacím, kdy rodina nesáhne k vraždě ze cti, ale dožene ženu k sebevraždě;
12. konstatuje, že jakékoli násilí páchané na ženách je nepřijatelné; vyzývá tureckou vládu, aby přijala a prováděla politiku nulové tolerance v otázce násilí páchaného na ženách přijetím vhodných právních předpisů v oblasti ochrany obětí, trestání pachatelů a prevence násilí a dohledem nad těmito předpisy a jejich prováděním;
13. zdůrazňuje, že je třeba změnit zákon č. 4320 o ochraně rodiny a že by tato změna měla zajistit široký rozsah uplatňování, účinná právní opatření a ochranné mechanismy a přísné a okamžité provádění právního rámce bez jakýchkoli ústupků, aby se vymýtilo násilí na ženách a zavedly odrazující a přísné tresty pro pachatele násilí na ženách; zdůrazňuje, že

je třeba, aby se domácí násilí páchané na ženách včetně znásilnění v manželství stalo trestným činem, aby se přijala opatření nezbytná k vystěhování násilných manželů či partnerů a aby byl obětem zajištěn účinný přístup k soudům a k ochranným opatřením;

14. vyzývá tureckou vládu, aby vytvořila monitorovací systém s referenčními hodnotami a lhůtami pro provedení vnitrostátního akčního plánu pro boj proti násilí na ženách a aby se za tímto účelem pevně zavázala, že bude tento plán dostatečně financovat;
15. podporuje další odborné vzdělávání policistů, zdravotnického personálu, soudců, státních zástupců, duchovních a jiných úředních osob v oblasti prevence domácího násilí; znovu připomíná, že pro doplnění tohoto úsilí je zapotřebí mechanismus na zjišťování a vyšetřování těch, kteří oběti neochránili a nepomohou jim, a na přidělování dostatečných rozpočtových prostředků na ochranná opatření;
16. vítá zřízení specializovaného odboru pro problematiku domácího násilí v rámci vrchního státního zastupitelství v Ankaře; zdůrazňuje, že zajištěním toho, aby celý právní postup v případech násilí páchaného na ženách byl zpracován státními zástupci, kteří jsou odborníky v problematice domácího násilí, poskytnutím pravomoci tomuto specializovanému odboru vydat okamžitě účinné přímé rozkazy policii k zatčení pachatele a k ochraně obětí, včetně okamžitého výkonu ochranných příkazů a přemístění do azylových domů, učinil tento úřad důležitý krok v boji proti násilí na ženách, v ochraně obětí a potrestání pachatelů; s cílem rozšířit tuto úroveň ochrany v celé zemi vyzývá tureckou vládu, aby ve všech provinciích země zřídila na státních zastupitelstvech specializované odbory pro řešení domácího násilí;
17. vyzývá tureckou vládu, aby zaručila účinný přístup obětí ke vhodným právním informacím, právní pomoci a náležitým soudním řízením, jejichž prostřednictvím se oběti mohou domoci spravedlnosti tím, že se zorganizuje obrana jejich práv, aniž by jim hrozilo další násilí;
18. podporuje stanovisko, že by ochranné mechanismy měly být stejným způsobem dostupné i pro ženy přistěhovaleckého původu, které čelí dalším problémům (např. jazykové bariéry, izolaci v rámci rodin atd.);
19. vítá iniciativy turecké vlády reorganizovat ve spolupráci se všemi zúčastněnými stranami systém azylových domů; konstatuje, že 65 azylových domů pro ženy, jež se staly obětí násilí, neodpovídá potřebám obyvatelstva čítajícího přibližně 70 milionů; vyzývá tureckou vládu, aby v souladu s ustanoveními Úmluvy Rady Evropy ze dne 11. května 2011 o předcházení násilí páchanému na ženách a domácímu násilí a boji proti němu zřídila azylové domy v dostatečném počtu rovnoměrně po celé zemi, a splnila tak cíl, který si sama stanovila zákonem o obcích, a vybudovala azylový dům v každé obci s alespoň 50 000 obyvatel; konstatuje, že azylové domy musí být rozšířeny po celé zemi, přičemž musí existovat náležitá rovnováha mezi venkovskými a městskými oblastmi; zdůrazňuje význam zavedení mechanismů pro zvýšení bezpečnosti, kapacity a kontroly stávajících azylových domů a pro uložení sankcí v případě nedodržení, pro zaměstnávání dobře vyškoleného a dobře placeného personálu sociálních služeb a pro zajištění toho, aby ženy v azylových domech získaly pomocí profesionální odborné přípravy dovednosti k tomu, aby byly schopny vybudovat nový život pro sebe a své děti; zdůrazňuje, že pro bezpečnost obětí je důležité zachovat umístění těchto azylových domů v tajnosti;

20. považuje za důležité, aby muži, kteří mají sklon k násilí, byli léčeni; navrhuje proto, aby muži, proti nimž bylo vydáno soudní rozhodnutí, byli resocializováni za pomoci probačních orgánů;
21. vítá zřízení telefonních linek pomoci a vytvoření monitorovacích center pro ženy, kde se obětem násilí založeného na pohlaví dostane lékařské péče a psychologického poradenství v průběhu soudního projednávání jejich případu, aby se zabránilo opakované viktimizaci;
22. vyzývá tureckou vládu, aby nucené manželství posuzovala jako trestný čin a aby prostřednictvím informačních kampaní upozornila ženy a muže na právo svobodně si zvolit partnera; zdůrazňuje význam zvyšování povědomí o nezákonnosti nucených manželství ve školách a pro rodiče;
23. je hluboce znepokojen podřadným právním postavením svobodných žen, rozvedených žen, žen v nezákonných islámských manželstvích a žen pocházejících z menšin;
24. poukazuje na význam podpory respektu vůči ženám z náboženských menšin a mezináboženského dialogu;

Vzdělání

25. zdůrazňuje význam vzdělání pro posílení postavení žen a zajištění zohlednění hlediska rovnosti žen a mužů na všech úrovních vzdělávání;
26. poukazuje na to, že právo na vzdělání je podle článku 26 Všeobecné deklarace lidských práv OSN ze dne 10. prosince 1948 lidským právem;
27. vítá skutečnost, že se zvyšuje podíl dívek na základních školách (1.–8. třída) a že rozdíl v docházce mezi pohlavími na této úrovni nyní prakticky neexistuje; nicméně považuje za politováníhodné, že na středních školách se rozdíl mezi pohlavími mírně zvýšil, a naléhavě vyzývá tureckou vládu, aby přijala veškerá nezbytná opatření k odstranění tohoto rozdílu a k zavedení dalších opatření s cílem zajistit školní docházku všech dětí;
28. vyzývá, aby v rámci vzdělávacího systému byly podporovány odborné školy, jež by ženám poskytly možnost vyučit se řemeslu anebo je připravily na zaměstnání v odvětví služeb;
29. vyzývá tureckou vládu, aby bojovala se sexuálním vykořisťováním, sexuálním zneužíváním, domácím násilím, chudobou, negramotností a vykořisťováním dívek a aby zajistila rovné příležitosti v přístupu ke vzdělání, aniž by se činily rozdíly výhradně na základě věku, jazyka, příslušnosti k etnické menšině či pohlaví;
30. je znepokojen tím, že podíl dětí ve věkové skupině 0–5 let zapsaných do předškolního vzdělávání je stále velmi nízký a že nedošlo k pokroku, pokud jde o poskytování péče o děti a zařízení předškolního vzdělávání; naléhá na tureckou vládu, aby vyčlenila dostatečné zdroje na rozšíření cenově dostupných služeb péče o děti této věkové skupiny; dále ji vyzývá, aby změnila nařízení týkající se středisek péče o děti, které ukládá podnikům zaměstnávajícím více než 150 žen povinnost poskytnout bezplatnou péči o děti, jelikož toto ustanovení je odrazem diskriminačního přístupu, který předpokládá, že

výchova dětí je výhradní odpovědností žen, a negativně ovlivňuje rozhodnutí podniků, pokud jde o zaměstnání většího počtu žen;

31. vyzývá tureckou vládu, aby zintenzivnila své úsilí a informační kampaně s cílem vymýtit negramotnost a chudobu u milionů žen, zejména těch, které jsou kurdského původu nebo pocházejí z komunit přistěhovalců či Romů, a aby věnovala zvláštní pozornost ženám, které žijí na venkově;
32. vítá iniciativy turecké vlády, jako např. projekt zmírňování sociálního rizika (podmíněný hotovostní transfer), v rámci něhož rodiny v nouzi dostávají peníze za každé dítě, které navštěvuje základní školu; bere na vědomí, že částka poskytovaná rodinám za dívky je vyšší než částka poskytovaná za chlapce a že tato částka je vyplácena matkám; vítá skutečnost, že tímto způsobem je zároveň řešena otázka školní docházky dívek i posílení postavení žen v rámci rodinné struktury; konstatuje však, že předčasné ukončování školní docházky je stále problémem, zejména u rodin sezónních dělníků a romských dětí, a vyzývá tureckou vládu k podpoře a plnému využívání systému včasného varování pro děti, u nichž hrozí předčasné ukončení školní docházky, a k odstranění regionálních rozdílů v základním i středním vzdělávání;
33. zdůrazňuje, že problém genderových stereotypů lze nejlépe řešit v rámci vzdělávacího systému; vítá proto zřízení komise pro rovnost pohlaví v rámci ministerstva školství; uznává její úsilí o odstraňování sexistického jazyka, obrázků a formulací ze vzdělávacích materiálů; konstatuje však, že na odstraňování předsudků týkajících se pohlaví ze školních učebnic na všech úrovních vzdělání a odborné přípravy je potřeba vynaložit větší úsilí, a proto požaduje, aby turecká vláda provedla přezkum pokroku dosaženého v odstraňování předsudků týkajících se pohlaví ze vzdělávacích materiálů;
34. vyzývá všechny instituce vyššího vzdělávání, aby se kurzy rovnosti žen a mužů staly povinnými ve vzdělávacích programech pro budoucí učitele, a tureckou vládu, aby zahrнула toto téma do programů dalšího vzdělávání pro učitele;
35. zdůrazňuje, že je velmi důležité, aby byl – jak je tomu v současné době – systém formálního povinného základního vzdělání složen z bloku, který nemůže být nahrazen otevřeným učením nebo dálkovým vzděláváním, a to proto, aby byla zaručena účast dívek na povinném základním vzdělávání a aby se zabránilo tomu, že budou dívky zbaveny možnosti studovat nebo budou nuceny do sňatků v raném věku; je proto znepokojen nedávným legislativním návrhem, který sice prodlužuje povinnou školní docházku z 8 na 12 let, ale zároveň usiluje o zavedení možnosti rozhodnout se po prvních čtyřech letech základního vzdělání pro alternativy otevřeného učení;

Podíl na trhu práce

36. zdůrazňuje velmi nízký podíl žen na tureckém trhu práce, jenž zdaleka nesplňuje cíle, které předpokládá výhled strategie Evropa 2020, a vyzývá tureckou vládu k sestavení vnitrostátního akčního plánu k zajištění větší účasti žen na trhu práce;
37. nabádá k pokračování kroků zahájených v rámci „Projektu aktivních opatření na trhu práce“, jehož cílem je snížení nezaměstnanosti žen a mladých lidí; vyzývá tureckou vládu, aby vynakládala větší objem finančních prostředků ze svého rozpočtu na profesní aktivaci

nezaměstnaných žen;

38. vyzývá tureckou vládu, aby finanční prostředky z rozpočtu EU na projekty prováděné v Turecku vynakládala co nejefektivněji; vyzývá Komisi k provedení důkladného přezkumu této efektivity;
39. naléhavě žádá provedení oběžníku předsedy vlády 2010/14 týkajícího se zvýšení zaměstnanosti žen a dosažení rovných příležitostí; v této souvislosti upozorňuje na strategie a opatření EU k dosažení vyváženého a spravedlivého obsazení vedoucích míst ženami;
40. vyzývá tureckou vládu, aby vybízela k aktivní účasti žen na trhu práce mimo jiné podporou opatření pro zajištění lepších pracovních podmínek, stejné odměny za stejnou práci, celoživotního učení, pružné pracovní doby a sladění rodinného a pracovního života;
41. konstatuje, že ačkoli Turecko nedávno zlepšilo své právní předpisy týkající se mateřské dovolené (s prodloužením doby z dvanácti na šestnáct týdnů), možnost rodičovské dovolené existuje pouze pro státní úředníky, a nikoli pro ostatní zaměstnance, a že pro zajištění toho, aby se rodiče podělili o práva a povinnosti týkající se péče o děti, a pro snížení nerovnosti žen a mužů na trhu práce je nezbytný široce použitelný program rodičovské dovolené; vyzývá tureckou vládu, aby zavedla placenou rodičovskou dovolenou pro všechny pracovníky, což umožní otcům převzít stejnou odpovědnost v péči o děti;
42. vybízí ženy k rozvíjení vlastní podnikatelské činnosti s využitím prostředků z úvěrových programů, jako je Úvěrový program pro malé podniky, jakož i k využívání vzdělávacích programů v rámci programu KOSGEB;
43. zdůrazňuje, že je důležité bojovat proti všem formám diskriminace na pracovišti, včetně diskriminace na základě pohlaví při náboru pracovníků, kariérním postupu a vyplácení odměn; znovu žádá tureckou vládu, aby shromažďovala relevantní a přesné statistické údaje;
44. zdůrazňuje význam poskytování zvláštních vzdělávacích kurzů, finančních prostředků a technické pomoci nezaměstnaným administrativním pracovnícím a podnikatelkám s cílem zajistit rovné příležitosti z hlediska přístupu na trh práce;
45. zdůrazňuje, že po nedávném rozšíření právního nároku na mateřskou dovolenou (s prodloužením doby z dvanácti na šestnáct týdnů) by mělo následovat zvýšení platu s cílem lépe zaručit, aby rodiny a ženy nebyly finančně trestány za to, že mají děti;
46. naléhavě žádá tureckou vládu, aby v zájmu zvýšení zaměstnanosti žen vyčlenila finanční prostředky na zřízení cenově přijatelných a široce dostupných zařízení péče o děti a zařízení péče o starší a zdravotně postižené osoby;
47. pozoruje nízkou účast žen v odborových organizacích a zejména v jejich řídicích orgánech; zdůrazňuje význam toho, aby odborářské činnosti byly přístupnější, a dosáhlo se tak vyšší účasti žen;

48. upozorňuje na skutečnost, že ženy často pracují ve špatných podmínkách a vykonávají neregistrovanou a neplacenou činnost v rodinných firmách, a z tohoto důvodu dochází k jejich viktimizaci a vykořisťování; vyzývá tureckou vládu k přijetí veškerých nezbytných opatření za účelem boje proti stínové ekonomice;

Účast na politickém životě

49. vítá zvýšení počtu poslankyň v tureckém parlamentu z 9,1 % v roce 2007 na 14,3 % po volbách v roce 2011; konstatuje však, že toto procento je stále nízké, a vyzývá k přijetí nového zákona o politických stranách a volbách, který by zavedl systém povinných kvót, jenž by zajistil spravedlivé zastoupení žen na volebních seznamech; je znepokojen obecně omezeným zastoupením tureckých žen v politice, ve vedoucích pozicích ve veřejné správě a v politických stranách;

50. zdůrazňuje, že je třeba, aby turecká vláda a politické strany revidovaly stávající volební zákon tak, aby zaručil rovnou a demokratickou účast mužů a žen v politice, a to včetně genderově vyváženějšího zastoupení žen na volitelných místech na hlasovacích lístcích;

51. vybízí všechny turecké politické strany, aby přijaly komplexní strategie rovnosti pohlaví a interní pravidla zaručující zapojení žen na všech úrovních;

52. je znepokojen velmi nízkým procentem zapojení žen do politické činnosti na místní úrovni a vyzývá všechny politické strany, aby zajistily změnu tohoto stavu v komunálních volbách v roce 2014; vzhledem ke skutečnosti, že v Turecku je pouze v 1 % obcí starostkou žena, a že je proto nutné podporovat začlenění žen do politiky, a to nejen na místní úrovni, vyzývá, aby byl zaveden systém kvót pro ženy na volebních seznamech;

Výhled do roku 2020

53. vyzývá Turecko jako kandidátskou zemi EU k podpoře cílů strategie Evropa 2020 a k posílení postavení žen, tak aby se aktivněji zapojily do trhu práce;

54. vyzývá Komisi, aby otázku práv žen učinila ústředním bodem jednání s Tureckem; zdůrazňuje význam toho, aby Turecko splnilo své právní a politické povinnosti vyplývající z *acquis* EU a příslušných rozhodnutí EU a Evropského soudu pro lidská práva, a umožnilo tak otevřít kapitolu 23 přístupových jednání (soudnictví a základní práva) na podporu reforem Turecka v oblasti lidských práv žen v rámci této kapitoly;

55. vyzývá Turecko ke splnění všech jeho povinností vyplývajících z dohody o přidružení mezi ES a Tureckem a dodatkového protokolu, který Turecko ještě stále, a to už šestý rok v řadě, neprovedlo, aby tak dalo najevo opravdovou vůli stát se plnohodnotnou pluralitní demokracií, jejímž ústředním prvkem je dodržování a ochrana lidských práv a základních svobod mužů i žen;

56. zdůrazňuje, že pro otevření kapitoly 19 přístupových jednání v oblasti sociální politiky a zaměstnanosti, která je velmi důležitá pro zlepšení sociální a hospodářské situace žen a pro zvýšení jejich přítomnosti na trhu práce, je jedním z kritérií pro Turecko, aby předložilo Komisi akční plán pro provedení *acquis* v každé oblasti působnosti kapitoly 19, včetně přijetí přístupu zohledňujícího rovné postavení žen a mužů; navrhuje, aby do

tohoto procesu bylo úzce zapojeno generální ředitelství pro postavení žen;

57. zdůrazňuje, že pozitivní program, který představila Komise k doplnění přístupových jednání s Tureckem, by měl být využit jako hlavní fórum pro prosazování práv žen a rovnosti žen a mužů v Turecku; vyzývá Komisi, aby zajistila začlenění hlediska rovnosti žen a mužů do všech pracovních skupin pozitivního programu;
58. zdůrazňuje, že je důležité přehodnotit současné rigidní hodnoty týkající se úlohy žen ve společenské struktuře, a upozorňuje na to, že pro transformaci legislativního rámce do reality je potřeba zásadní změna způsobu myšlení;
59. vyzývá k organizování kampaní na zvýšení informovanosti, které by byly určeny celé společnosti a zaměřovaly by se na práva žen a rovnost pohlaví, prevenci násilí na základě pohlaví, odsouzení vražd ze cti a na předsudky týkající se pohlaví ve sdělovacích prostředcích;
60. vyzývá sociální partnery, aby se aktivně zapojili do prosazování práv žen a jejich úlohy v hospodářském, společenském a politickém životě a aby zapojili ženy do sociálního dialogu;
61. vyzývá tureckou vládu, aby na všech úrovních vzdělávání zavedla do učebních osnov jako povinné předměty rovnost žen a mužů a toleranci;
62. navrhuje vytvoření celostátního projektu, v němž se v diskusi o budoucnosti Turecka setkají ženské a mužské vzory a mladé ženy a muži, aby ženy a muži všech věkových skupin a politického přesvědčení mohli společně pracovat na strategii úspěšné transformace patriarchální struktury společnosti na takovou společnost, v níž je účast žen na politickém, ekonomickém a sociálním životě přiměřená a společensky přijatelná;
63. uznává, že ke změně mentality nikdy nemůže dojít bez účasti a zapojení mužů, a proto vyzývá tureckou vládu, aby zorganizovala veřejné debaty k výměně názorů mezi ženami a muži ze všech částí turecké společnosti jako prostředek k řešení příčin násilí založeného na pohlaví a nakonec k dosažení skutečné rovnosti žen a mužů;
64. je přesvědčen, že by se zvláštní pozornost měla věnovat posílení postavení žen v méně rozvinutých regionech Turecka; vítá proto projekty turecké vlády, jako jsou kurzy nabízející odbornou přípravu v rámci středisek CATOM (víceúčelová sociální střediska) v jihovýchodním Turecku, ale zdůrazňuje také, že je třeba, aby existovalo více iniciativ, které by respektovaly a podporovaly práva všech žen a které by se zaměřovaly zejména na sociální začlenění a posílení postavení žen na venkově, nezaměstnaných žen a žen žijících v chudobě;
65. je přesvědčen, že pokud chce Turecko hrát úlohu vzoru pro země „arabského jara“, mělo by i nadále odhodlaně pokračovat ve svých reformách a zaručit provedení schválených zákonů; připomíná, že Turecko musí dosáhnout viditelných a konkrétních výsledků v uplatňování zásady rovnosti a dodržování práv žen;
66. zdůrazňuje zásadní úlohu sdělovacích prostředků při prosazování práv žen a podporuje začlenění otázky rovnosti pohlaví do odborného vzdělávání pracovníků mediálních

organizací; poukazuje na to, že je důležité, aby ve sdělovacích prostředcích byly ženy zobrazovány způsobem, který se vyhýbá genderovým stereotypům;

67. zdůrazňuje význam otázky rovnosti pohlaví při sestavování rozpočtu, protože žádnou reformu nelze provést bez odpovídajících finančních prostředků;
68. vyzývá Turecko ke zvýšení úsilí, pokud jde o komplexní reformy, ke splnění kodaňských kritérií v zájmu modernizace země a k ustavení atmosféry vzájemného porozumění a respektu se všemi 27 členskými státy EU, což Turecku umožní výměnu osvědčených postupů v oblasti rovnosti žen a mužů se všemi zeměmi ve prospěch tureckých žen;
69. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, generálnímu tajemníkovi Rady Evropy, orgánu OSN „UN Women“, generálnímu tajemníkovi Mezinárodní organizace práce a vládě a parlamentu Turecka.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Zpravodajka vypracovala zprávu s použitím sekundárních zdrojů a rozhovorů.

Při studiu sekundárních pramenů analyzovala celou řadu údajů a stanovisek pocházejících z nejrůznějších vládních zdrojů a zdrojů z občanské společnosti a rovněž z právních předpisů v oblasti práv žen.

Kromě toho, že je zpravodajka již dlouho v pravidelném kontaktu s různými zúčastněnými stranami díky tomu, že řadu let působila v tureckém ženském hnutí, rovněž vedla rozhovory, jejichž cílem bylo získat konkrétní informace pro zprávu, kterou zde předkládá. Součástí rozhovorů byly:

- výměna názorů s komisařem EU pro rozšíření Štefanem Füleem,
- dvě návštěvy Turecka, jejichž účelem bylo zkoumat situaci v oblasti práv žen v této zemi:

Během první návštěvy Turecka v dubnu 2011 zpravodajka přednesla hlavní projev na mezinárodním setkání o rovnosti pohlaví, které pořádal Rozvojový program OSN (UNDP) a turecký parlament, a vedla rozhovory s významnými ženami v turecké společnosti včetně Güldal Akşitové, která byla v té době předsedkyní parlamentního výboru pro rovné příležitosti, Nazik İşikovou, zakladatelkou Sdružení solidarity žen, Aynur Bektaşovou, předsedkyní Rady podnikatelek Turecké unie obchodních komor a burz, fejetonistky Yazgülü Aldoğanové, umělkyně Sertab Erenerové, Gülay Aslantepeové, která byla v té době ředitelkou turecké pobočky MOP, a Yakın Ertürkové, zvláštní zpravodajky OSN pro násilí na ženách. Zpravodajka také navštívila azylové domy pro ženy, a to společně s výzkumnou pracovnící İlke Gökdemirovou a Mor Çatıovou, dobrovolnicí působící v těchto zařízeních, a zpovídala ženy, které se staly obětí domácího násilí. Kromě toho také na jedné univerzitě moderovala diskusi s mladými ženami (a muži) o jejich budoucnosti.

Při své druhé návštěvě Turecka v září 2011 se zpravodajka setkala s ministrem pro záležitosti EU Egemenem Bağışem, ministryní pro rodinnou a sociální politiku Fatmou Sahinovou, ministrem vnitra İdrisem Naimem Şahinem, ministrem spravedlnosti Sadullahem Erginem, ministrem práce Farukem Çelikiem, ministrem financí Mehmetem Şimsekem, ministrem školství Ömerem Dinçerem, předsedkyní parlamentního výboru pro rovné příležitosti mužů a žen Azize Sibel Gönülovou, předsedou parlamentního výboru pro evropskou integraci Mehmetem Sayımem Tekelioğlu, předsedou parlamentního výboru pro zahraničních vztahy Volkanem Bozkırem, spolupředsedou společného parlamentního výboru Turecko- EU Afifem Demirkıranem, místopředsedou parlamentního výboru pro lidská práva Mehmetem Nacim Bostancım, předsedou největší opoziční strany Republikánské lidové strany (CHP) Kemalem Kılıçdaroğlu, zástupci Konfederace tureckých odborových svazů, vedoucím delegace EU v Turecku velvyslancem Marcem Pierinim, předsedkyní Sdružení tureckých průmyslníků a obchodníků Ümit Boynerovou a zástupci a zástupkyněmi celé řady ženských organizací, kteří se sešli na setkání u kulatého stolu konaném v Istanbulu s cílem podat informace, které poslouží jako podklady pro tuto zprávu,

– veřejné slyšení v Evropském parlamentu za účasti Leyly Coşkunové, která byla v té době generální ředitelkou pro postavení žen, Nur Gerové, předsedkyně pracovní skupiny pro rovnost pohlaví Sdružení tureckých průmyslníků a obchodníků, a Handan Çağlayanové, vysokoškolské pedagožky v oblasti lidských práv.

Právní předpisy

Zpráva konstatuje, že legislativní rámec v oblasti práv žen je již z velké části zaveden. Vláda přijala zákony, předpisy, strategické dokumenty, národní akční plány a protokoly o důležitých otázkách, jako je prevence násilí na ženách, školní docházka dívek a vymýcení negramotnosti žen či větší zapojení žen do trhu práce. Zavádění těchto právních předpisů v praxi však až donedávna nedosahovalo potřebné míry. Oblast práv žen byla navíc charakterizována nedostatečnou spoluprací mezi tureckou vládou a občanskou společností, což je obzvláště politováníhodné vzhledem k tomu, že rovnosti pohlaví lze dosáhnout pouze koordinovaným úsilím společnosti jako celku.

Zpravodajka zaznamenala, že se tyto dřívější tendence mění k lepšímu, zejména pokud jde o nedostatečné provádění právních předpisů a nedostatek spolupráce. Všechna příslušná ministerstva se pilně snaží realizovat projekty, které právním předpisům v oblasti zlepšování životní úrovně žen dávají účinnost. Snad ještě důležitější je skutečnost, že tato ministerstva v oblasti rovnosti pohlaví navzájem spolupracují. V centru této struktury spolupráce se nachází nově zřízené ministerstvo pro rodinnou a sociální politiku. Toto ministerstvo, které je nyní plnohodnotným ministerstvem s vlastním rozpočtem, začalo okamžitě navazovat strukturální spolupráci s ostatními ministerstvy. Ministerstvo rovněž pořádá setkání se zástupci občanské společnosti, jejichž cílem je dospět ke společným rozhodnutím v důležitých otázkách, jakou je např. způsob reorganizace systému azylových domů pro ženy.

Tato změna je však stále v počáteční fázi, a proto se ve zprávě i navzdory pozitivnímu vývoji odráží snaha nečinit ukvapené závěry o tom, že se již Turecku podařilo napravit nedostatky z minulosti.

Pokud jde o kvalitnější shromažďování statistických údajů, bylo v minulých letech dosaženo jistého pokroku, nicméně údaje členěné podle pohlaví nejsou dostupné soustavně a pro každou oblast.

Nejnovější změna ústavy zaručuje, že pozitivní diskriminace nemůže být považována za porušení zásady rovnosti. Tuto možnost je však zapotřebí uvést do praxe přijetím dalších právních předpisů.

Násilí na ženách

Násilí na ženách představuje jeden z nejpálčivějších problémů Turecka. Každý den jsou rukou manžela, přítele, rodinného příslušníka nebo bývalého manžela zabity dvě až tři ženy. Stávající legislativa, zákon č. 4320, má nedostatky např. v tom, že neobsahuje mechanismus, který by osobě páchající domácí násilí okamžitě zabránil v přístupu k ženě, která byla násilí vystavena. Navíc policie, státní zástupci a soudci nejsou vždy zajedno ve výkladu působnosti zákona či trestu, který má být uložen osobě, která se dopouští násilí. Je nanejvýš důležité, aby kromě novelizace zákona, která by v případech domácího násilí zavedla bezprostřednější

a účinnější nápravu, byl zajištěn i jednotný výklad a uplatňování tohoto zákona ze strany všech orgánů, které jej provádějí.

Pozitivněji zpravodajka hodnotí skutečnost, že v turecké společnosti neustále stoupá povědomí o násilí páchaném na ženách. Tato otázka je denně probírána v tureckém tisku, v televizních pořadech a v rámci nevládních organizací, což dodává pádnost vládním reformám v této oblasti. Vláda již připustila, že se jedná o závažný problém a nadále netvrdí, že jsou případy genderového násilí ojedinělou záležitostí. Ve snaze vymýtit násilí na ženách školí příslušná ministerstva policisty, soudce a státní zástupce, pracovníky ve zdravotnictví a v náboženské oblasti v tom, jaká je jejich úloha v boji proti násilí na ženách. Ministerstvo vnitra i ministerstvo pro rodinnou a sociální politiku pracují na restrukturalizaci systému azylových domů pro ženy. Je však naléhavě zapotřebí, aby takových zařízení bylo k dispozici více. Turecká vláda se zatím nepřiblížila splnění cíle, který si stanovila, totiž vybudovat jedno takové zařízení v každé oblasti s počtem obyvatel vyšším než 50 000 osob. Uskutečnění tohoto záměru by mělo být pro vládu prioritou. Stávající azylové domy by měly být bezpečnější a měli by v nich pracovat dostatečně proškolení a náležitě odměňovaní pracovníci a ženám v těchto zařízeních by měly být systematicky nabízeny kurzy odborné přípravy, které by jim pomohly vybudovat si pro sebe a své děti nový život, až tato zařízení opustí.

Byly zavedeny telefonické linky pomoci, které pomáhají obětem násilí. Je však na ně třeba vyčlenit dostatečné prostředky a provést potřebnou restrukturalizaci, aby mohly být okamžitě vyřizovány i žádosti o pomoc, které přicházejí na tyto linky i mimo jejich provozní dobu.

Zpravodajka vyzývá tureckou vládu, aby přijala politiku nulové tolerance v otázce násilí na ženách. To znamená, aby násilí spáchané na ženách bylo vždy potrestáno a aby pachatelé, kteří se dopustí násilí na ženách více než jednou, byli odsouzeni k vyšším trestům. Jakmile bude všeobecně známo, že jsou pachatelé genderového násilí bez výjimky potrestáni, počet případů násilí na ženách se nevyhnutelně sníží.

Vzdělávání

Důsledné a soustavné kampaně, které iniciovala turecká vláda a nevládní organizace, vedly k tomu, že takřka úplně zmizela propast, která existovala mezi pohlavími v základní školní docházce. Genderové rozdíly jsou však nadále patrné ve středoškolském vzdělávání a zpravodajka v této souvislosti zdůrazňuje, že je důležité zaměřit se nyní na odstranění rozdílů mezi pohlavími na této úrovni školství.

Pokud jde o obsah učiva, důležitou úlohu zastává komise pro rovnost pohlaví zřízená v rámci ministerstva školství, která vyhledává sexistický jazyk a obrazový doprovod používaný v učebnicích a nahrazuje jej emancipačním obsahem, jenž nepoužívá genderových stereotypů a učí děti o rovnosti pohlaví a sdílení povinností v rámci rodiny.

Podíl na trhu práce

Míra zaměstnanosti žen se v několika posledních letech pohybuje okolo 24 %. Přestože podle tureckého statistického úřadu se údaj z nedávné doby blíží 30 %, je to stále velice málo. O této otázce sice pojednává oběžník předsedy vlády 2010/14, dokument jako takový však nebyl proveden tak, aby se prosadily zásady v něm obsažené.

Zpravodajka navrhuje řadu reforem, které by zvýšily podíl žen na trhu práce. Ke zvýšení zaměstnanosti žen by nesmírně přispělo zavedení fungujícího systému snížených pracovních úvazků. V současnosti rozhoduje sám zaměstnavatel o tom, kdo bude pracovat na částečný úvazek, přičemž práva sociálního zabezpečení pracovníků zaměstnaných na částečný úvazek jsou téměř úplně opomíjena.

Zpravodajka vyjadřuje politování nad tím, že služby jako péče o děti, starší a zdravotně postižené osoby, které jsou obecně považovány za součást působnosti sociálního státu, jsou v Turecku vnímány jako záležitosti, které musí řešit výhradně ženy. To přispívá k nízké míře zaměstnanosti žen. Z tohoto důvodu se turecká vláda ve zprávě vyzývá, aby vyčlenila dostatečné prostředky na zřízení cenově přijatelných a dostupných služeb denní péče.

Účast na politickém životě

Po všeobecných volbách v roce 2011 se podíl poslankyň v tureckém parlamentu zvýšil z 9,1 % na 14,3 %. Ačkoli se jedná o krok správným směrem, je toto procento stále nízké. Zpravodajka vyzývá k vypracování nového zákona o politických stranách a volbách, který by zavedl systém povinných kvót.

Zpravodajka rovněž konstatuje, že ačkoli se ženské organizace v rámci politických stran významně podílejí na úspěšnosti svých stran, nijak se to neprojevuje na politické dráze těchto žen. Považuje proto za nezbytné, aby byla účast žen na všech úrovních stranického řízení zajištěna interními pravidly politických stran.

Výhled do roku 2020 pro ženy v Turecku

Evropa prochází transformací ve snaze vrátit se k míře růstu z doby před krizí a zvýšit svůj potenciál tak, aby se jí podařilo překročit (strategie Evropa 2020). Jednou z priorit, které tvoří jádro strategie Evropa 2020, je inkluzivní růst s větším zapojením žen, protože k dosažení konkurenceschopného evropského hospodářství do roku 2020 bude zapotřebí všech evropských žen. V této souvislosti zpravodajka Turecko jakožto kandidátskou zemi vyzývá, aby se připojilo k genderovému prvku strategie Evropa 2020 tím, že se zaváže k vytvoření skutečné rovnosti pohlaví, protože i Turecko bude v budoucnu v setrvalé snaze o vyšší růst čelit podobným výzvám.

Při důkladném výzkumu v oblasti situace žen v Turecku a z rozhovorů s nejrůznějšími osobnostmi z veřejné sféry a z nevládních organizací zpravodajka vyzdvihovala, že všechny získané informace měly jeden společný rys – poukazyvaly na nutnost proměny v mentalitě, která umožní přeměnit patriarchální strukturu společnosti na strukturu opírající se o rovnost pohlaví. To by významně pomohlo ukončit genderové násilí, zvýšit zapojení žen do života společnosti a obecně posílit jejich postavení. Zpravodajka proto navrhuje několik kroků, které by ke změně ve způsobu uvažování mohly přispět.

Zpravodajka poukazuje na to, že nezastupitelnou úlohu v úsilí o proměnu mentality hrají sdělovací prostředky, a navrhuje iniciativy, kterých by se mohly chopit. Dále je zpravodajka toho názoru, že této změny lze nejlépe dosáhnout nejprve tím, že se vytvoří mechanismus, v jehož rámci budou ženské vzory diskutovat společně s mladými dívkami o otázkách budoucnosti Turecka a o postavení, které by v něm měly ženy napříště zaujímat. Za druhé by měli být do procesu proměny mentality zapojeni i muži. Zpravodajka se domnívá, že tento

druhý krok by měl být realizován pomocí kampaně v duchu „spojenectví pohlaví“, které by odkazovalo ke „spojenectví civilizací“, což byla iniciativa, již podpořil mimo jiné turecký předseda vláda Recep Tayyip Erdoğan.

VÝSLEDEK KONEČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU

Datum přijetí	27.3.2012
Výsledek konečného hlasování	+ : 28 - : 0 0 : 0
Členové přítomní při konečném hlasování	Regina Bastos, Edit Bauer, Emine Bozkurt, Andrea Češková, Iratxe García Pérez, Mary Honeyball, Livia Járóka, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Nicole Kiil-Nielsen, Silvana Koch-Mehrin, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Astrid Lulling, Elisabeth Morin-Chartier, Siiri Oviir, Antonyia Parvanova, Joanna Senyszyn, Joanna Katarzyna Skrzydlewska, Angelika Werthmann, Marina Yannakoudakis, Inês Cristina Zuber
Náhradník(ci) přítomný(i) při konečném hlasování	Franziska Katharina Brantner, Anne Delvaux, Sylvie Guillaume, Mojca Kleva, Ana Miranda, Antigoni Papadopoulou, Eleni Theocharous
Náhradník(ci) (čl. 187 odst. 2) přítomný(i) při konečném hlasování	Elisabeth Jeggle